

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁPOLITIKAI INTÉZET
EFOP-1.9.4-VEKOP-16-2016-00001
„A SZOCIÁLIS ÁGAZAT MÓDSZERTANI ÉS INFORMÁCIÓS RENDSZEREINEK
MEGÚJÍTÁSA” C. KIEMELT PROJEKT

**AZ
ÁGAZATKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ÉSZLELŐ ÉS
JELZŐRENDSZER MŰKÖDÉSÉNEK
TÁMOGATÁSÁRÓL**

2022.

Budapest

SZAKMAI ANYAG
ÁGAZATKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ÉSZLELŐ ÉS JELZŐRENDSZER
MŰKÖDÉSÉNEK TÁMOGATÁSÁRÓL

Munkacsoport vezető: Szabó Aliz

Munkacsoport tagjai:

Busi Zoltán – Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet - szakmai vezető
Szarvák Mónika - Emberi Erőforrások Minisztériuma Szociális és Gyermekjóléti
Szolgáltatások Főosztálya - gyermekjóléti alapellátási szakreferens
Károly Katalin – Budapest Főváros III. Kerület, Óbuda-Békásmegyeri Polgármesteri Hivatal
Szociális Főosztály - főosztályvezető
Farkasné Nemes Judit – Tolna Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Szociális és
Gyámügyi Osztály - osztályvezető
Bégány Judit – Oktatási Hivatal (részlegesen)
Urbán Ferenc Ábel – Oktatási Hivatal – Köznevelés Nyilvántartási Főosztály osztályvezető
(részlegesen)
Buda Helga – c.r. alezredes
Kövesné Dr. Kósa Zsuzsanna – Kúria – családjogi bíró
Tóthné Dr. Rácz Ágnes – Legfőbb Ügyészség – legfőbb ügyészségi ügyész
Dr. Pátri László – Pécs - házi gyermekorvos
Victorné Erdős Eszter – Drogtérapiás Otthon intézményvezető
Raffaelné Szalkai Annamária– Drogtérapiás Otthon koordinátor
Szentés Judit – pedagógiai szakértő
Szabó Aliz - Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

Készült: a jogszabályban megjelölt észlelő és jelzőrendszeri szervezetek képviselő
szakembereinek (akik elfogadták a felkérést) közreműködésével

2022. szeptember

TARTALOM

Bevezetés	3. old
Észlelő és jelzőrendszer felállításának rövid áttekintése – fontosabb változások megjelölésével, és az észlelő és jelzőrendszer jelenleg	4. old
Észlelő és jelzőrendszer jelenlegi működése, felmerülő problémák az észlelés, jelzés, együttműködés területén	
Észlelés	11. old
Jelzés	15. old
Együttműködés	18. old
Észlelő és jelzőrendszer működtetése a családon belüli erőszak, hozzátartozók közötti bántalmazás esetén	19. old
Összefoglalás	27. old
Fejlesztési irányvonalak	28. old
Felhasznált jogszabályok	29. old
Kapcsolódó irodalomjegyzék	30. old
Mellékletek	31. old

Bevezetés

Ezen szakmai anyag az észlelő és a jelzőrendszer működését, működtetését hivatott részletesen átgondolni, annak érdekében, hogy a rendszerben dolgozó jelzőrendszeri tagok világosabb képet kapjanak a folyamatok mentén az egyes működésbeli hiányosságokról, gondokról, melyek elakadásokat, szakmai kérdéseket vetnek fel. 2022. évben megszületett az igény arra, hogy nem csak a hiányosságokra szükséges fókuszálni, hanem a hatékony működés érdekében a különböző együttműködési módszerekre, azok kidolgozására, alkalmazására.

A szakmai anyag abból a célból készült, hogy az észlelő és jelzőrendszeri tagok objektíven rálássanak a rendszer lényeges pontjaira, hogy az észlelés, jelzés és együttműködés során bizonyos alapvetéseket tudatosítsanak. A tudatosítás után azokat beépítsék a mindennapi munkájukba. Cél, hogy bizonyos szakmai felvetések, mint fogalmak, feladatok, folyamatok vitele az észlelő és jelzőrendszeri tagok mindegyikénél azonos jelentéstartalommal bírjanak. Azaz egyes dolgokat meghatározottan definiáljanak, egységes szakmai rendszerben lássanak és megoldási lehetőségként azonos - szakmailag meghatározott - útvonalakat tegyenek meg a gyermekek, a bántalmazottak, az elhanyagolt felnőttek és az idősek érdekében. Fontos a mindennapi szakmai tevékenységben az azonos szakmai nyelv használata.

A szakmai anyag kialakításának folyamatában elsődlegesen jelent meg az az igény, hogy a jogszabályban meghatározott – különböző szakmaterületek képviselői – azaz az észlelő és jelzőrendszeri tagok közösen kezdjenek el gondolkodni a meghatározott szabályozók, ágazati szabályok, szakmai útmutatók, protokollok mentén. Közös gondolkodás elindításának a célja az, hogy az ellátórendszer működése érdekében kialakított észlelő és jelzőrendszer tagjai között kialakuljon a közös munka. Közös szakmai munka, olyan formában és rendben, hogy ugyanazt tudja képviselni bármely észlelő és jelzőrendszeri tag, hogy a gyermekek mindenek felett álló érdeke és a rászoruló személyek fokozott érdekvédelmének képviselete, elhanyagolt és/vagy bántalmazott felnőtt esetén, vagy a rászoruló és/vagy bántalmazott idős személy támogatása valósuljon meg. Az utóbbi időben keveset emlegetett prevenciónak, mint elsődleges célnak meg kell fogalmazódnia ezen a felületen és a jól tervezett rendszer működésében, azaz fő cél a megelőzés is. Ennek a teljességnek az érdekében elsődlegesen létrejött egy munkacsoport a jogszabályban rögzített észlelő és jelzőrendszeri tagok képviselőivel. Majd a munkacsoport tagjai között elindult egy közös gondolkodás az észlelő és jelzőrendszer működésének alábbi felbontása szerint:

- észlelés
- jelzés
- együttműködés.

Kiemelendő az ágazatközi munkacsoport tagjainak munkája során, hogy egységes szemléletként jelent meg, hogy az észlelő és jelzőrendszer jó működtetése elengedhetetlen világunkban. Jelenlegi helyzetet tekintve létfontosságú, hogy a látottak, hallottak, hogy jelennek meg az ellátórendszerben dolgozó szakemberek gondolatában, hogy azt milyen formában és hogyan tudatosítják, milyen szakmai lépéseket konvertálnak hozzá és az együttműködés során hogyan és milyen formában csatlakoznak annak érdekében, hogy megfelelő, eredményes és hatékony segítséget kapjon bármely rászoruló életkorától és problémájától függetlenül.

Ezen szemlélet meghatározása után a tagoknak egyértelmű és egységes céljává vált, hogy az észlelő és jelzőrendszer tekintetében a szakemberek megfelelő és egységes információval

rendelkezzenek a gyors észlelésre vonatkozóan. Az észlelés szakmai kiértékelése alapján a jogszabályban és egyéb protokolláris anyagban meghatározott – akár folyamatábra formájában is megjelenő – jelzési útvonalakat tudjanak tartani a szakemberek és az együttműködésben kialakuljon egy multidiszciplináris gondolkozás. Ez utóbbi esetében lényeges elem, hogy a különböző szakterületeken a meglévő szakmai tudások, tapasztalatok és preferenciák közös használata, alkalmazása nem csak önmagában működteti a rendszert, hanem növeli a hatékonyságot és eredményességhez vezet.

A szakmai anyag meghatározó céljai szerint rövidtávon támogatja az egységes keretrendszer kialakítását az észlelő és jelzőrendszeri tagok, azaz a különböző szakmaterületek képviselőinek együttműködése érdekében, míg hosszabb távon előirányozza a közös gondolkozást, az interdiszciplinaritást, azaz az eredményes és hatékony együttműködést a megelőzésben és a közös munkavégzésben.

Az ágazatközi munkacsoport tagjainak célja az is, hogy a szakmai anyag belső tartalma alapján elinduljon egy olyan közös és rendszeres egyeztetés, mely országos szinten valósul meg, fő fókuszában az észlelő és jelzőrendszer hatékony működésének folyamatos alakítása lenne a változások, a szükségletek és igények figyelembe vétele alapján. Ez folyamatos segítséget biztosítana a terepen dolgozó észlelő és jelzőrendszert működtető szakemberek számára a hatékony munkavégzésben és abban, hogy az eredményesség szempontjából azonos stratégia, módszertan alakuljon ki.

Észlelő és jelzőrendszer felállításának rövid áttekintése – fontosabb változások megjelölésével^X, és az észlelő és jelzőrendszer jelenleg

Az elmúlt években a felállított észlelő és jelzőrendszer kereteit elsősorban az ágazati törvények és a végrehajtási rendeletek határozták meg. Később a gyakorlat életre hívta a különböző módszertani anyagok, protokollok elkészítését, melyek mélyebben kezdték elemezni a rendszer felállításának igényét, majd működtetésének feltételeit. A felállítás/kialakulás folyamatát mutatja be a szakmai anyag ezen része és főként a 2016. évben bekövetkezett változás utáni időszakot öleli fel. Ez azt a célt szolgálja, hogy mindenki, aki találkozik a rendszerrel, vagy tagja az észlelő és jelzőrendszernek, lássa, hogy a jelenleg olvasott szakmai anyag alapköve már nagyon régen meghatározódott. Cél az is - hogy a szociális segítő munka és mindazon tevékenység, melyet azok a szakemberek végeznek, akik az érintett személyekkel kapcsolatban állnak -, hogy a rendszer egységgé álljon össze az egyes rászoruló személyek védelme, támogatása érdekében.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) változásainak bemutatása az észlelő és jelzőrendszer tekintetében

1993.02.26. Az Szt. hatályba lépése. Még nem nevesített a veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer, a családsegítő szolgálat tevékenysége körében tartozó feladatellátási kötelezettség a családok életvitelét hátrányosan befolyásoló okok feltárásában, illetve megszüntetése.

A törvény célja:

- a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit,
- helyi önkormányzatok az e törvényben szabályozott ellátásokon túl saját költségvetésük terhére egyéb ellátásokat is megállapíthatnak.
- a szociális ellátás feltételeinek biztosítása — az egyének önmagukért és családjukért, valamint a helyi közösségeknek a tagjaikért viselt felelősségén túl — az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata.

Családsegítés:

A családsegítés az életvezetési problémákkal, szociális gondokkal küzdő családok, illetve személyek szociális és mentálhigiénés ellátása.

A családsegítés feladatait a családsegítő szolgálat működésével vagy külön jogszabályban megállapított képesítési előírásoknak megfelelő családsegítő foglalkoztatásával kell megoldani (a továbbiakban: családsegítő szolgálat).

A családsegítő szolgálat tevékenysége körében közreműködik az igénylő:

- családi gondjainak rendezésében,
- életvitelét hátrányosan befolyásoló okok feltárásában, illetve megszüntetésében,
- mentális problémáinak megoldásában;
- az igénylő kérelmére, problémáinak rendezése érdekében életvezetési és egyéb tanácsokat ad, segítséget nyújt, folyamatosan figyelemmel kíséri a működési területén élő lakosság szociális helyzetét,
- kezdeményezi a települési önkormányzatnál:

az önkormányzat kötelező feladatának nem minősülő ellátás helyben történő megszervezését, új szociális ellátások bevezetését,

egyedülállóan rászorult csoportok, személyek e törvényben meghatározott vagy más speciális ellátását.

Az ellátások térítésmentesek.

2013.01.01. A törvény szerinti krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer a járási hivatallal bővült, jelzési kötelezettség előírásával.

2013.08.01. A törvény szerinti krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer az egyesületek, az alapítványok, a vallási közösségek és a magánszemélyek megnevezésével változott és jelzési lehetőséget biztosít a számukra.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) változásainak bemutatása az észlelő és jelzőrendszer tekintetében

^XA jogszabályban a változások a gyermekvédelmi rendszer tekintetében 2016. évet követően a meghatározóak, ezért a jogszabály változások bemutatásánál a szakmai anyag ezen szakasza elősorban a Gyvt –t tekintve ezen időszakra fókuszál.

1997.04.22. A törvényt az Országgyűlés elfogadta.

1997.11.01. A Gyvt. hatályba lépése.

A törvény célja, alapelvei:

- alapvető szabályok megállapítása, mely szerint az állam, a helyi önkormányzat és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről,
- meghatározza a megjelölt célok elérése érdekében a gyermekek alapvető jogait és e jogok érvényesítésének garanciáit, a gyermekek védelmének rendszerét, alapvető szabályait,
- a gyermekek védelmét ellátó helyi önkormányzatok, gyámhivatalok, bíróságok, rendőrség, ügyészség, más szervezetek és személyek e törvény alkalmazása során a gyermek mindenekfelett álló érdekét figyelembe véve, törvényben elismert jogait biztosítva járnak el,
- az eljáró szervezetek és személyek tevékenységük során együttműködnek a családdal és – jogszabályban meghatározottak szerint – elősegítik a gyermek családban történő nevelkedését.
- a gyermek családban történő nevelkedését segítő ellátást a gyermek és családja helyzetéhez, szükségleteihez igazodóan kell nyújtani,
- a családjából bármely okból kikerült gyermek biztonságát, korához és szükségleteihez igazodó gondozását, nevelését, egészséges személyiségfejlődését biztosítani kell,
- a jogszabályban meghatározott ellátások igénybevétele általában önkéntes,
- a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője csak törvényben meghatározott esetekben kötelezhető valamely ellátás igénybevételére.
- a gyermekek védelme során – nemhez, nemzethez, nemzetiséghez, etnikai csoporthoz való tartozás, lelkiismereti, vallási vagy politikai meggyőződés, származás, vagyoni helyzet, cselekvőképesség hiánya vagy korlátozottsága miatt, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásba kerülés alapján – tilos bármilyen hátrányos megkülönböztetés.

A gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröket gyakorolják:

- a helyi önkormányzat képviselő-testülete,
  - a települési önkormányzat jegyzője,
  - gyámhivatal:
- a kijelölt városi, fővárosi kerületi polgármesteri hivatal gyermekvédelmi gyámügyi ügyintézője,
- a megyei, fővárosi közigazgatási hivatal gyermekvédelmi és gyámügyi feladatot ellátó szerve.

A Gyvt. által szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,
- a közoktatási intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény, a nevelési tanácsadó,

- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.

Az intézmények és személyek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a család- és gyermekjóléti szolgálatnál (a továbbiakban: gyermekjóléti szolgálat), illetve indokolt esetben kötelesek hatósági eljárást kezdeményezni.

Jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

A meghatározott személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni.

2017.01.01. Szakmai és módszertani intézkedések megjelenítése.

A Gyvt. által szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében 2 új feladatellátásra kötelezett tag került nevesítésre:

- a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörben eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal,
- az állami fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv.

A jelzőrendszeri tagok a gyermek veszélyeztettségének megelőzése és megszüntetése érdekében a gyermekvédelmi jelzőrendszer működésének és működtetésének szakmai módszereit alkalmazva járnak el, amelyeket a miniszter az általa irányított minisztérium honlapján közzétesz.

A fővárosi, megyei kormányhivatal szakmai támogatást nyújt a család- és gyermekjóléti központok járási jelzőrendszeri tanácsadóinak, valamint évente egyszer összehívja őket és közösen értékeli a megye gyermekvédelmi jelzőrendszerének működését.

Az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv gondoskodik a jelzőrendszer hatékony működését és fejlesztését szolgáló képzések szervezéséről, módszertan kidolgozásáról, és 24 órás, ingyenesen hívható telefonos szolgáltatás működtetéséről.

2020.01.01. A Gyvt. által szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében nevesített feladatellátó megnevezésének módosítása:

- a köznevelési intézmények helyébe a köznevelési intézmények és a szakképző intézmények lép.

2021.01.01. A Gyvt. által szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében 3 új feladatellátásra kötelezett tag került nevesítésre:

- a települési önkormányzat jegyzője,
- a büntetés-végrehajtási intézet,
- a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelők.

2021.03.01. A Gyvt. által szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében nevesített feladatellátó megnevezésének módosítása:

- a munkaügyi hatóság helyébe a foglalkoztatási-felügyeleti hatóság lép.

Jelenleg: 2022.03.01. A Gyvt-ben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, *(gyermekjóléti alapellátási és gyermekvédelmi szakellátási szolgáltatók, szociális alap és szociális szakellátások, fejlesztő foglalkoztatást biztosító szolgáltatók)*
- a köznevelési intézmények és a szakképző intézmények,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, *(áldozatsegítő központok, áldozatsegítő szolgálat)*
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság,
- a javítóintézet,
- a gyermekjogi képviselő,
- a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal,
- az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv,
- a települési önkormányzat jegyzője, (családvédelmi koordinációért felelős szerv is)
- a büntetés-végrehajtási intézet,
- a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelők.

Az intézmények és személyek kötelesek:

- jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál,
- hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.
- jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet,
- az előzőekben meghatározott személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

Zárt adatkezelés biztosítása:

A gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltató és a gyámhatóság a gyermek bántalmazása, elhanyagolása miatt jelzést vagy kezdeményezést tevő intézmény, személy adatait erre irányuló külön kérelem hiányában is zártan kezeli.

A jelzőrendszeri tagok a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében a gyermekvédelmi jelzőrendszer működésének és működtetésének szakmai módszereit alkalmazva járnak el, amelyeket a miniszter az általa irányított minisztérium honlapján közzétesz.

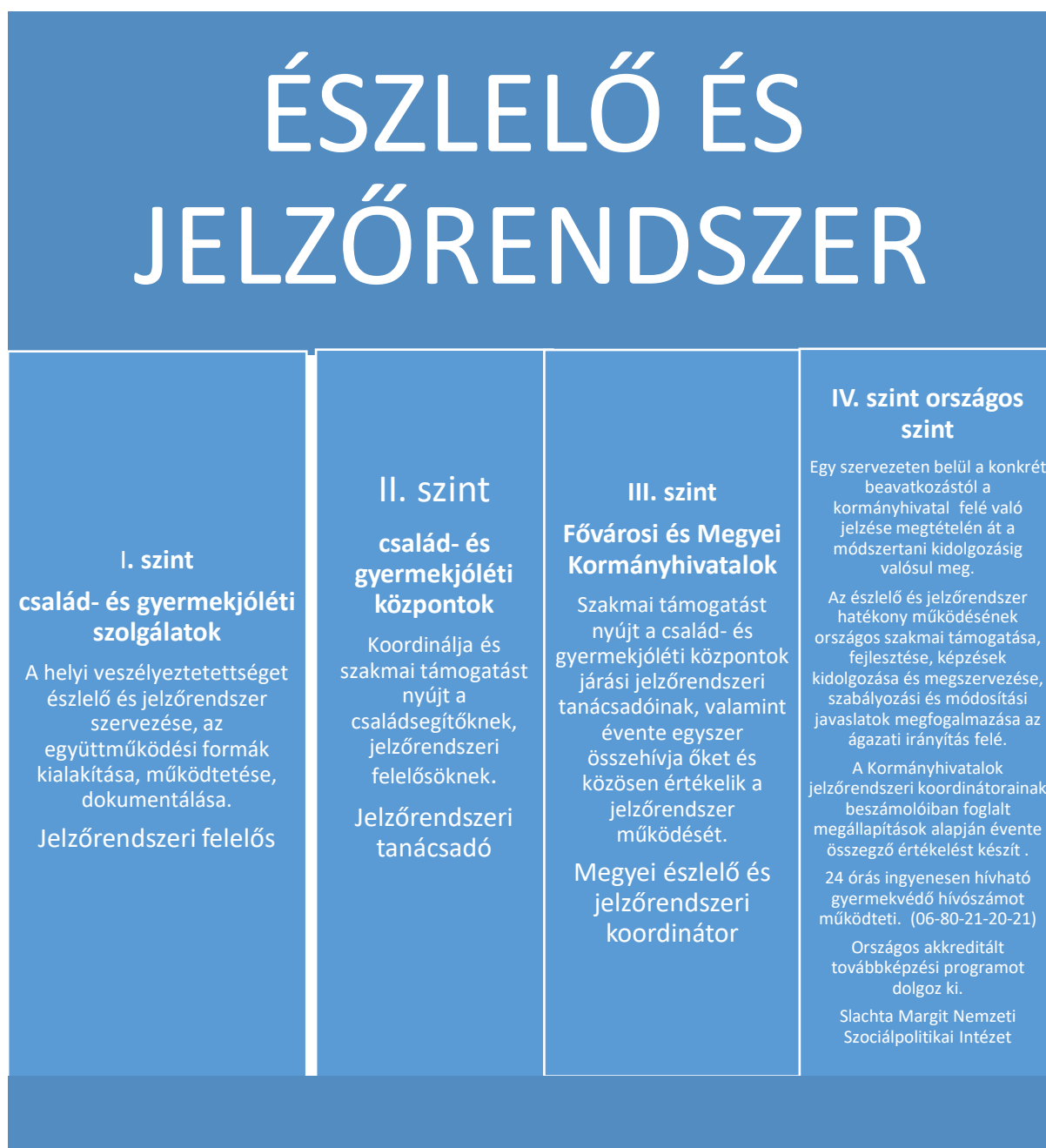
Felelősségi szabályok:

- Ha a Gyvt-ben nevesített személy vagy szerv alkalmazottja jelzési vagy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, a gyámhatóság - jelzésre vagy hivatalból - értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját és javaslatot tesz az érintett személlyel szembeni fegyelmi felelősségre vonás megindítására.
- A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén a gyámhatóság büntetőeljárást kezdeményez.
- A gyámhatóság egyidejűleg egyeztető megbeszélést tart és a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál kezdeményezi a külön jogszabály szerinti esetmegbeszélés megtartását.

Jelzőrendszer támogatása:

- A fővárosi, megyei kormányhivatal szakmai támogatást nyújt a család- és gyermekjóléti központok járási jelzőrendszeri tanácsadóinak, valamint évente egyszer összehívja őket és közösen értékeli a megye gyermekvédelmi jelzőrendszerének működését.
- A szociálpolitikai feladatok ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv *(a Nemzeti Szociálpolitikai Intézettről szóló 610/2020. (XII. 18.) Korm. rendelet szerint a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet)* gondoskodik a jelzőrendszer hatékony működését és fejlesztését szolgáló:
  - képzések szervezéséről, módszertan kidolgozásáról, és
  - 24 órás, ingyenesen hívható telefonos szolgáltatás működtetéséről.

Jelenleg az észlelő és jelzőrendszer működtetésének négy szintje:

Az észlelő és jelzőrendszeri tagok változását, a Gyvt-t tekintve 1997 novemberétől a 8 együttműködésre kötelezett tagból napjainkra 18 tagra bővült. A Gyvt. rendelkezéseiben az aktuális társadalom- és szociálpolitikai intézkedések, az uniós rendelkezések nyomán követhetőek.

Az észlelő és jelzőrendszer jelenlegi működése, felmerülő problémák az észlelés, jelzés, együttműködés területén

Az ágazatközi munkacsoport tagjai a szakmai alapokat végig gondolva egységes megállapításokat tettek, amelyek a következők: szükséges az észlelő és jelzőrendszer működtetése, az eredményesség kialakítása érdekében (észlelés pontos tárgyilagos megvalósulása, jelzés megtétele a szakmai elvek tartásával, együttműködés a probléma kezelése, lehetséges korrekciós szakmai lépések megtételével, esetleg preventív jelleggel); az egyes esetekben a szükségletekre reagálva, egységes szakmai protokoll mentén kell együttműködni minden észlelő és jelzőrendszeri tagnak. Ezen kiindulási alap során egyértelműen meghatározódott, hogy vannak az észlelő és jelzőrendszer működtetésében objektív információk, tényszerű munkafeladatok, melyek minden tag számára egyértelműek. Ugyanakkor vannak olyan belső, a szakemberre jellemző indukciók, melyek nem csak meghatározóak, de sok esetben a szakmai felületeket is megszabják. Emellett még megjelennek a település, a járás adottságai pld. járás adottságainak tekintetében, a dolgozó szakemberek száma alapján, a közigazgatási terület minél kisebb annál gyorsabban terjednek formális és informális információk stb. és a helyben kialakult kommunikációs csatornák, lehetőségek, és a nagyon mélyen ható szokások. Ezek az objektív információk tekintetében meghatározóak lehetnek háttérinformációként, vagy módosítóként, mely az esetleges tényeket, információkat torzíthatják. Azon szakmai kapcsolódásokról, melyek a személyes ismeretségen alapulnak elmondható az, hogy ha mélyebb, esetleg más – nem szakmai - területen is kapcsolódnak ott az észlelés és a jelzés folyamata lehet gyorsabb, szervezettebb. Ez utóbbiakat, amikor hivatásos, hivatalos tevékenységről beszélünk, sok esetben kihagyjuk a súlyozásból, pedig nem csak, hogy szerepet kapnak, de nagyon meghatározóak a működtetésben, így az észlelő és jelzőrendszer működtetésben is. Ez úgy jelenik meg, mint egy nagy szervezet, melynek vannak egységei. Az egyes működési folyamatokban a szervezet egésze működik valahogy, s emellett pedig a szervezeti egységek nagyon komoly kölcsönhatásban vannak egymással. A hatás minősége lehet pozitív és negatív előjelű. Szakmai szempontok alapján pozitív előjelű, ha a segítségre szoruló személy érdekében történik az észlelés, majd jelzés és együttműködés. Negatív előjelű, ha az észlelés nem pontos, vagy kései, azaz nem időben történik, ha a jelzés nem történik meg, vagy nem pontosan, ha az együttműködés nem tud kialakulni, vagy kialakul, de nem kölcsönös viszonyban, nem egymást erősítő folyamatokban, hanem gátló hatásban jelennek meg a szakemberek közös munkája során. Az alábbiakban az észlelés, jelzés és az együttműködés területeit bontja szét a szakmai anyag annak érdekében, hogy a gyakorló szakember horizontális és vertikális rálátása növekedjen, professzionalizmusra törekvése fokozódjon, és egységes szemlélet mellett, eredményes, hatásos megoldási módszerek tudjanak megfogalmazódni az egyes esetek megoldása során.

Észlelés:

Szóllósi Gábor A társadalmi problémák (konstrukcionista) elméletének alapjai című könyvének második fejezetében határozza meg az alábbiakat az emberek egyes helyzet esetén észlelt valóságával kapcsolatosan: „A Thomas-teoréma szerint „ha az emberek valamely helyzeteket valóságosnak minősítenek, azok a helyzetek a következményeiket tekintve valóságossá válnak.” (Thomas & Thomas, 1928). A mondat tömör kifejezése annak, hogy a társadalom életében mi az egymáshoz viszonyított jelentősége a külső (az emberi értelmezéstől függetlenül létező) világ tényeinek, illetve a belső (az emberek tudatától függő) világnak. Azt a felismerést jelzi, hogy a külső világ tényei nem közvetlenül és nem tökéletesen határozzák meg azt, ahogyan az emberek a világot látják. Jelzi viszont azt, hogy amilyenek az emberek a világot

látják, az befolyásolja cselekvéseiket, ezek a cselekvések pedig hatást gyakorolnak a külső valóságra. Az embereknek a világról szóló interpretációi – függetlenül attól, hogy mennyire tükrözik a külső (objektív) helyzetet – önmagukban is fontos társadalmi tények, mégpedig pontosan annyira fontosak, amennyire hatást képesek gyakorolni az emberek cselekvésére.”

Az észlelés tekintetében összefoglalt folyamat, azaz az észlelés struktúrája az 1. számú melléklet ábráján látható. Az alábbiak szerint határozódik meg, elemeire bontva.

Az egyértelműséget adhatja az észlelt helyzet súlyossága, az észlelt helyzet valóságosága. Az észlelés és a jelzés, azaz a rendszer működtetésében azonban mindjárt az első, sőt inkább a nulladik pontján megjelennek olyan tényezők, melyek figyelmen kívül hagyása nehezíti, sőt alkalmanként lehetetlenné teszi a professzionális működtetés lehetőségét.

Az elsődleges tehát az észlelő és jelzőrendszeri tag személye. A személye, tudása, információ bázisa, hivatástudatának mértéke, a rendszerben való bizodalma stb. mind nagyon meghatározó. Az észlelő és jelzőrendszeri tag (továbbiakban: tag) belső rendszerező tudása, előzetes értékrendszere, negatív és pozitív élményei mind meghatározóak a rendszer működtetésében, legyen az alacsony, vagy magas szintű. A rendszer működtetésének első eleme az észlelés a rendszer működtetésének alapja, ha a tag megfelelő felkészítéssel lép a munkába. Azaz elméleti és gyakorlati tudással, megfelelő mennyiségű információval a rendszer működtetésével kapcsolatosan, az egyes szereplők kompetenciájával, feladatok és a határidők meghatározásával, és azzal az információval, hogy ha elakad, akkor hova és kihez tud fordulni. Ki segíti az észlelés folyamatát, s annak kizárását, vagy annak a hatásnak a csökkentését, mely saját élményeiből, lehetőségeiből, hiedeleméből fakad. Nagyon lényeges elem, hogy a szakember, amikor találkozik az egyes helyzettel nagyon tárgyilagos és tudatos legyen az észlelt események, helyzetek kapcsán. Tudja a látottakat, hallottakat értelmezni, megfelelő minőségben elemezni. Az elemzés minden tekintetben szakmai legyen, nem befolyásolhatják emberi tényezők, mint „fals” információk a szomszédától, más érintett családtagtól, más személytől.

Az észlelés során tehát problémát jelenthet a szakember nem megfelelő felkészültsége, vagy pontosabban hiányos információja a különböző helyzetekről, mind szakmailag, mind etikai szempontokból. Gond, ha a szakember nem megfelelően tudja elkülöníteni saját belső érzélemvilágát a látottak és hallottak alapján pld: engem is pofon vágta, mégis ember lettem, egy – két pofon, nem a világ vége stb. Fontos, hogy a jogszabályokat, protokollokat és az ide vonatkozó módszertani, szakmai anyagokat alkalmazza. Megfelelően tudja beazonosítani és elemezni a helyzetet. Ennek az elemzésnek az eredménye lehetőséget ad arra, hogy szakemberként szakmai tevékenységében eredményes legyen, és az ügyfélnek/ügyfeleknek támogató segítség legyen.

Az észlelő és jelzőrendszer legfontosabb eleme az észlelés maga. A szakember tudja az egyes észlelt állapotok, tünetek pontos beazonosítását. Az ágazatközi egyeztetésben résztvevő munkacsoport tagok fontosnak tartották, hogy az észlelés elemzését a legaprólékosabb strukturált módszerrel vizsgálják meg a gyakorló szakemberek, mely alapján az alábbi nagyon fontos megállapításokat tették:

Az észlelés strukturált meghatározásában lényeges szerepet kell kapnia az időnek.

Vannak helyzetek, melyek során az intézkedés tekintetében a szakembernek nagyon rövid ideje van, azaz észlel egy helyzetet és azt követően a kialakult állapot miatt azonnal kell szakmai lépéseket fogantatnia. Az azonnali, tehát életveszélyes helyzetek esetében lényeges, hogy

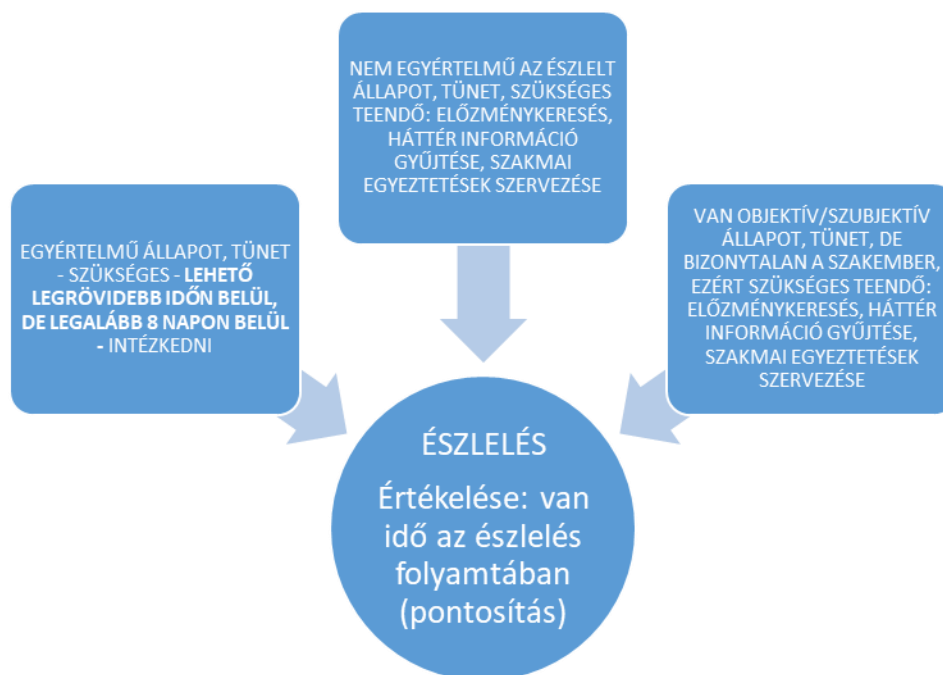
az észlelést követően *azonnali* intézkedéseket tegyen a szakember az előírásoknak és a testi, lelki, erkölcsi épség, vagy állapot fenntartásának védelme érdekében. Az esetek nagy része azonban nem krízisintervenciót, kríziselhárítást igényel, ekkor van lehetősége - és érdemes is - az észlelt elemeket szakmailag elemezni és meghatározni, a pontos problémamegoldás folyamatát megtervezni, hatósági eljárást kezdeményezni, az érintett személyeket (ügyfelek is) bevonni. A pontos, alaposan elemzett, szakmailag megalapozott észlelés után lehet a következő lépést megtenni, melynek meghatározott, releváns szakmai elveken kell állnia a professzionalizmus érdekében. A szakember a személynél és/vagy családnál észlel egy állapotot, vagy tünetet, a gyors elemzés és rendszerezés alapján el kell döntenie, hogy időben mikor, mit, ki felé intéz a jelzés folyamatában. Azaz az észlelt tünetek, állapotok alapján szükség lehet az azonnali intézkedés elindítására. Ilyen példa lehet az életveszélyes, vagy nagyon veszélyes helyzetben, amikor az érintett személy (legyen az gyermek, vagy felnőtt) akinek élete, fizikai állapota, érzelmi, vagy erkölcsi állapota súlyosan veszélyeztetett, azaz, ha nem indítja el a szakember a folyamatot, akkor átmeneti, vagy tartós állapot pld. betegség, vagy pszicho – szociális fogyatékoság, alakulhat ki. Ezen szakmai meghatározás alapján a szakembernek az alábbi ábrán jól látható keretben kell gondolkoznia a hatékonyság érdekében.

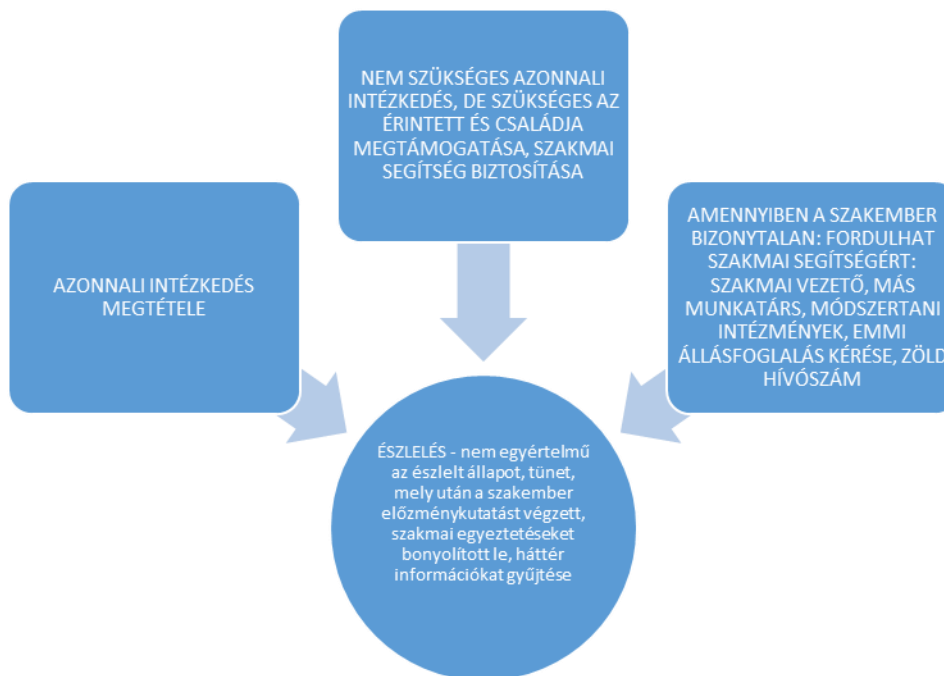

Az észlelés megvalósulása során tehát a szakember (esetenként, akár állampolgár is) észlel egy állapotot, tünetet egy személynél, vagy családnál. Az észlelés során szakmai értelmezésnek, vagy emberi meghatározásoknak kell rendeződniük, mely alapján döntést tud hozni, hogy azonnali intézkedésre van szükség, mely lehet telefonos, személyes vagy elektronikus felületen. Ezen intézkedés során a folyamat a helyzet rendezése érdekében azonnal elindul és az észlelő és jelzőrendszer egyéb tagjai haladéktalanul bekapcsolódnak a folyamatba pld: rendőrség, vagy egészségügyi szakemberek. Ezen intézkedésnek azonnali hatálya van, de a szakembereknek jó érzékben tartani, hogy a sürgős állapot is legalább nyolc napon belüli rendezést igényel annak érdekében, hogy eredményes, hatékony intézkedés valósuljon meg.

Amennyiben az észlelt állapot, vagy tünet nem igényel azonnali, haladéktalan intézkedést, akkor, mint az alábbi ábra is mutatja szükséges az észlelt állapottal, tünettel kapcsolatosan

egyéb felmérést, elemzést végezni a pontosítás érdekében. Ezen folyamat legfontosabb elemei az előzménykeresés, azaz szükséges az ellátórendszerben megnézni – nyilvántartási adatok alapján, hogy hol, milyen kapcsolatban voltak az egyes szervezetekkel, szolgáltatást biztosító intézményekkel. Lényeges, hogy nem csak a tény ismerete szükséges, hanem fontos kiemelendő szempont, hogy az esetleges előzmény történetre és arra tett intézkedésekre is rálásson a szakember. Ezen előzménykeresés folyamatában az ágazatközi munkacsoport minden tagja meghatározta az egységes elektronikus rendszer használatát, melyre válasz - első lépésként – a jelenleg is folyamatosan fejlődő Gyermekünk védelmében elnevezésű informatikai rendszer felállítása és működtetésének kialakítása, a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról szóló 235/1997. (XII. 17.) Korm. rendelet jogszabály alapján. Ez a rendszer teljes felállása esetén várhatóan alkalmas lesz arra, hogy az egyes szakemberek megfelelő rálátással legyenek az egyes személyeket, családokat érintő folyamatokra. Ezen rendszer segíti az egyes szolgáltatások kialakítását, fenntartását, ennek alapján az egyes tevékenységek eredményes összehangolását. A háttérinformáció összegyűjtése és összerendezése is elengedhetetlen, melyet elsősorban a családtagok közeli, vagy más a családtól kissé távolabb élő, de a családtagokra, személyekre rálátó tagok tudnak adni. Ez segíti a pontosságot, majd ennek alapján az adekvát jelzés megküldésének lehetőségét. Ugyanezt hivatott a szakmai egyeztetések tartása is biztosítani, azaz szükséges a szakemberek folyamatos egyeztetésének megteremtése, a szakmai információk áramoltatása, a kölcsönös együttműködés és a megoldási irányok egyeztetése érdekében. Ezen szakmai egyeztetések formájuk szerint lehet esetmegbeszélés, konzultáció, esetkonferencia stb. Cél a közvetett és közvetlen információk elemzése, összegzése, szakmai tartalommal megtöltése és a folyamatokra megoldás keresése és találása a szakmailag meghatározott, alapos jelzés érdekében.

A fenti Smárt Art ábrán látható, hogy ha a korábban említett egyeztetési folyamatok, vizsgálatok és elemzések megvalósultak, s az összesített információk alapján nem szükséges azonnali intézkedés, akkor a megfelelő szolgáltatásba delegálás alapján elindulhat egy segítő tevékenység. Ez lehet szociális segítő tevékenység, vagy speciális eszköz bevonása, pld: családterápiás támogatás stb. A lényeg, hogy a személy, család életében felmerülő problémákra adekvát válaszok fogalmazódjanak meg, s ennek alapján az észlelő személy szakmai segítség behívása nélkül a személynek, családnak önálló döntési lehetőség meghagyása mellett utat kínáljon a megoldásra. Két lehetőség lehet, az egyik, hogy nem fogadja el a felkínált alternatívát, a probléma eszkalálódik, ekkor szükségessé válik az azonnali intézkedés – jelzés – megtétele, vagy elfogadja, de nem oldódik meg a probléma, ekkor is jelezni kell a jogszabályban előírtak alapján.

Az észlelés tekintetében kiemelendő készségek, képességek: megalapozott és széleskörű tudás, tudatos jelenlét, érzelmi határok kiszűrésének képessége, kapott információk objektív elemzése, gyors intézkedési képesség.

Jelzés:

A jelzés során, hasonlóan, mint az észlelésnél, elengedhetetlen a nagyon alapos és részletes háttértudás arra vonatkozóan, hogy az észlelt és megfelelően elemzett tényekkel kapcsolatosan milyen irányba és hova kell jelezni. Ennek során figyelembe kell venni a megfelelő útvonalakat, jelzési formákat és a határidőket. Minden itt leírt szempontnak nagy jelentősége van a hatékony és eredményes tevékenység érdekében, pontosan, mint egy orvosnak, aki a kezelés előírásakor törekszik a pontosságra, hogy a gyógyulás útjára segítse a beteg szervezetet. Ebben az esetben az ügyfél/ügyfelek támogatása indul el. A jelzéssel elindul egy olyan folyamat, melyben az érintett konkrét külső támogatást tud kapni, eleinte verbálisan, majd a még mélyebb szakmai munka elemzése után már tevőlegesen is. Az észlelés és annak értékelése után a jelzés akkor tud igazán pontos lenni, ha az alábbi szempontokat minden észlelő és jelzőrendszeri tag, azaz minden szakember betartja:

- észlelés elemzése, beazonosítása után a tények megfelelő továbbítása,
- a jelzés folyamatában csak és kizárólag tények, tárgyilagos tények kell, hogy megjelenjenek, mert ezeknek van beazonosítható jelentősége, azaz a szakembert nem befolyásolhatja belső érzelem; pld: félelem, bizonytalanság,
- amennyiben a pontosan elemzett észlelés ellenére megjelenik valamilyen érzelem, fontos, hogy az ügyféllel/ügyfelekkel találkozó egyéb szakemberekkel konzultáljon, de semmi esetre se zárja le a folyamatot, vagy ne minősítse le, azaz ne kicsinyítse le a helyzetet, az észlelt jelenséget, problémát,
- kiemelendő, hogy a szakembernek fel kell ismernie, ha a folyamat vitelében neki van elakadása, ami bizonytalansághoz vezet, ekkor érdemes más szakembert bevonni, esetleg, ha tudatos, akkor a helyzetet a munkahelyen esetmegbeszélés folyamatában átbeszélni, magán helyzetet, belső hatásokat szupervízióba bevinni,
- jelzés tekintetében tudnia kell megkülönböztetni a szakembernek:
  - o azonnali, szükséges intézkedést igénylő helyzet esetén, azonnal tevékenyen fellépni, s megtenni a jelzést szóban pld: rendőrség, egészségügyi ellátás, átmeneti – befogadó otthonok irányába stb., mely jelzést mindig minden esetben követnie kell az írásos jelzésnek is, megerősítve és hitelesítve a korábban megtett szóbeli jelzést,
  - o ha az észlelt probléma nem igényel azonnali jelzést, akkor az észleléstől számított – mielőbbi, de ha hatósági ügyrendezést nézünk, akkor -15 napon belül jelzést kell tenni írásban
- az írásos jelzés lehet: postai úton, elektronikus üzenet formájában, figyelembe véve, és szigorúan betartva az egyes rendszerekben működő központi elektronikus felületek szabályait és azok alkalmazhatósági feladatait pld: GYVR felületének szabályait.

Jelzések típusai

- szóbeli
- írásbeli jelzés.

Az első formát, azaz a szóbeli jelzést mindenképpen követnie kell egy írásos hivatalos formának. De akár szóbeli az elsődleges jelzés, akár írásbeli, mindenképpen vannak olyan szabályok, melyek meghatározását szükségesnek tartjuk. Ezek a szempontok az alábbiak:

- Tudnia kell a szakembernek, hogy milyen minőségben találkozott az ügyfél, a család állapotával, tüneteivel.
- A pontos észlelés alapján a teendőivel kapcsolatosan milyen jogszabályok, egyéb szabályozók, protokollok érvényesek rá nézve.
- Ezen szabályozók alapján ismernie kell, KI? MIT? MIKOR? HOVA? MILYEN FORMÁBAN? szükséges megtennie, azaz mi az, ami az ő kompetenciája, amit neki feltétlenül meg kell tennie annak érdekében, hogy a jelzés oda érkezzon meg, ahova szükséges.

A jelzés általános kérdései kapcsán a KI? MIT? MIKOR? HOVA? MILYEN FORMÁBAN? kérdésekben megfogalmazódik azon törekvés is, hogy célokat rendeljen a szakember az

észlelés, jelzés feladata mellé. A cél elsődlegesen a preventív tevékenység érvényesülése, azaz az észlelt dolgok általános meghatározásában az egyes problémahelyzetekre megelőzéssel reagáljon a szakember. A másodlagos cél, hogy a hátrányos helyzet, a veszélyeztetettség mérséklődjön, megszűnjön. Nagyon lényeges általános cél a jelzés megtételével kapcsolatban az együttműködés kialakítása, a szakmai gondolkodás egységesítése, a közös felelősségvállalás, és a szakmai munka folyamatának meghatározása: időben, térben, eszközben.

KI? Mindig az a személy kell, hogy jelezzen, aki észlelte a problémát. Az észlelés során pedig azt a döntést hozta az észlelés részben írt szempontok alapján, hogy szükséges a jelzés megtétele a jogszabálynak, protokollnak megfelelő módon.

MIT? Az észlelés alapján összerendezett módon kell a jelzést megtenni. Jelezni kell az adott személy, család azonosító adatait, lakcímmel. Az észlelt problémát, megjelölve az arra tett intézkedéseket. Szükséges cél megfogalmazása, azaz mit szeretne pontosan a jelzést tevő, de ha nem tud beazonosítani célokat, akkor ez el is maradhat, s az elsődleges cél érvényesülne, azaz a jelzés megtétele. Érdemes megjelölni az egyéb kiegészítő információkat – előzmény ismeret, háttérinformációk stb.

MIKOR? Az észlelés kapcsán felvezetett SmartÁbrák alapján meg kell határozni, hogy szükséges-e jelzést tenni. Ha igen, akkor vagy azonnal, vagy mielőbb kell a jelzést megtenni szóban, majd írásban, vagy írásban postai úton, vagy elektronikus felületen.

HOVA? A jogszabályban és a protokollokban meghatározott szakmai szervezetnek kell megküldeni a jelzést. Ennek alapján az alapellátás rendszerében kiemelkedő szerepe van a család- és gyermekjóléti szolgálatoknak és a szociális diagnózisnak. A szerep alapján az észlelt probléma kategorizálása, majd feladatok meghatározása a feladata a szociális diagnózist felvevő szakembernek. A szociális diagnózis részletes felmérése alapján a családsegítő megkezdi a szociális segítő tevékenység biztosítását, vagy ha szükséges egyéb intézkedés, akkor megteszi azon szakmai lépéseket, pld: hatósági intézkedést kezdeményez.

MILYEN FORMÁBAN? A mikor témakörben tárgyaltak szerint szóban, vagy írásban. A szóbeli jelzést mindig szükséges az írásos jelzésnek követnie. Írásos jelzést lehet tenni postai úton – papír alapon - vagy elektronikusan.

Az észlelést követő jelzésnek tehát fontos funkcionális jellemzője van, melynek pontos továbbítása érdekében észlelő és jelzőlapot készítettek, mely lapnak a személyi adatokon túl tartalmaznia kell az esettel kapcsolatos főbb tudnivalókat, kiemelten a tényleges problémára vonatkozó részleteket. Az ide vonatkozó dokumentumokat értelemszerűen az észlelő tölti ki, melyben segítséget tud kérni köznevelési felületen az óvodai – és iskolai szociális segítőktől, általában pedig a család- és gyermekjóléti központ észlelő és jelzőrendszeri tanácsadójától, vagy a család- és gyermekjóléti szolgálat észlelő és jelzőrendszeri felelősétől. Az ide vonatkozó dokumentumok elérhetősége:

[https://szocialisportal.hu/wpcontent/uploads/2017/08/PROTOKOLL a CSGYejo által mukdtett eszlelo es jelzorendszer foly.pdf](https://szocialisportal.hu/wpcontent/uploads/2017/08/PROTOKOLL_a_CSGYejo_által_mukdtett_eszlelo_es_jelzorendszer_foly.pdf),

http://www.hoszkp.hu/images/jegyzolap/eszlelo_es_jelzorendszer_protokoll_kiadott.pdf

A fentebb idézett Dr. Szöllősi Gábor által írt anyag Ötödik fejezetében megfogalmazódik az észlelés, jelzés mentén a szükséges teendők lényeges információja: „A szükségesnek tartott cselekvések meghatározása. A társadalmi problémává minősítés nem csupán a helyzet ártalmas voltára utal, hanem arra is, hogy lehetséges és szükséges cselekvéseket fogantatosítani a

probléma megoldása érdekében. Szükségképpen a társadalmi probléma konstrukciója tartalmazza a probléma megoldása érdekében elvárhatónak tartott cselekvéseknek, vagy legalább azok kívánatos irányának a megjelölését. Ennek a szempontnak a normativitása abban rejlik, hogy a konstrukció a személyek, intézmények, közösségek cselekvésével kapcsolatban fogalmaz meg igényeket.” Tehát szükséges a gyakorló szakembereknek szemlélni, hogy az egyes állapotok, tünetek meghatározásának az az objektív valósága, hogy a kialakulásuk, fennmaradásuk ártalmas és a megszüntetés érdekében szükséges bizonyos szakmai lépéseket fogantatosítani a megelőzés, megoldás érdekében. Az észlelő és jelzőrendszer működtetése kapcsán a tagok a meghatározott probléma észlelése, pontosítása után meghatározott lépések mentén jelzést kell tegyenek a kölcsönösség jegyében, tájékoztatás és információ nyújtás terén, mellyel megalapozódik az együttműködés az érintett személy érdekében a különböző ágazatokban dolgozó szakemberek között.

Együttműködés:

A pontos észlelés és a jelzést követően a személy, család életében megjelennek a szakemberek egy közös platformon, az együttműködés felületén. Az együttműködésben cél az információ áramoltatása, kölcsönös tájékoztatás, a közös gondolkozás lehetőségének a megteremtése, szakmai elemzések megvalósítása a pontos probléma definiálása és a hatékony megoldási módszerek hozzárendelése a folyamatokhoz.

Az eredményes munkavégzés érdekében, és annak a céljából, hogy az elhanyagolás, veszélyeztetettség megszűnjön, hangsúlyos szerepet kell kapjon bizonyos kompetenciák meghatározása, melyek a szakemberek estében a felelős szakember jellemzői. Ezek a kompetenciák az alábbiak:

1. objektív megfigyelés képessége – a probléma pontos, precíz megismerése, meghatározása érdekében,
2. felelősségvállalás és feladatvállalás az egyes esetek vitelében, a szakmai lépések megvalósítása határidők tartásával,
3. megfelelő tudás a saját szakmai területén, s az itt alkalmazott szabályozók, protokollok ismerete,
4. a 3. pont alapján a szakmai kompetencia határok ismerete és azok tartása,
5. együttműködés képessége: közös munka a személy, család érdekében a személlyel, családdal foglalkozó egyéb szakterületek képviselőivel.

A felsorolt kompetenciák tartása és a megfelelő együttműködés kialakítása nagyon sok lehetőséget biztosít a szakmailag meghatározott együtt gondolkodások tekintetében. Ennek van helye a jogszabályokban, protokollokban, de van helye a mindennapi életben is. Ennek alapján az együttműködés színterén beszélhetünk: esetegyeztetésről, esetkonzultációról, esetmegbeszélésről, melyek megvalósulása során 1-2 szakember, vagy szakterület képviselője van jelen az egyeztetésen. Lehetséges esetmegbeszélés, esetkonferencia, amikor az egyes esetekben a személlyel, családdal kapcsolatban álló minden szakág egy – egy képviselője jelen van pld: egészségügyi szolgáltató, köznevelési intézmény, családsegítő és/vagy esetmenedzser, szülő, esetleg a gyermek, ha életkora és érettsége ezt lehetővé teszi és ha indokolt. A szakmai egyeztetések feladata elsődlegesen az alapellátásban dolgozó szakembereké, de minden szakember kezdeményezheti és szervezheti ezen egyeztetések bármelyik formáját. Ezen koordinálások fő célja a probléma megfelelő definiálása, azaz információ áramoltatása, majd

közös felelősségvállalás mentén a feladatok meghatározása, felelős megjelölése, határidő rendelésével.

Lényeges és kiemelendő tény ezen szakmai anyag íróinak is, hogy a közös felelősségvállalás során mindenkinek egyértelmű legyen, hogy a személy, család támogatása akkor tud megvalósulni pozitívan, ha mindenki a saját szakterületén képviseli az egyeztetés során megállapodás szerinti feladatait, azaz differenciáltan támogatja a személyt, családot, és szükség esetén eleget tesz észlelési, majd jelzési kötelezettségének (ha újabb problémát észlel, vagy súlyosbodik a már kialakult elhanyagolás, veszélyeztettség).

Fontos információk és szakmai kompetenciák az észlelő és jelzőrendszer működtetéséhez külön az észlelés, jelzés és külön az együttműködés terén szükségesek, mint ahogy a szakmai anyag is tartalmazza. Minden szakembernek a saját szakterületén kell képviselnie a fontos szakmai tényeket, eljárnia a saját kompetencia határain belül, magas szakmai színvonalat képviselve a prevenció megvalósítása, a személy, család helyzetének enyhítése, esetleg a problémák teljes megoldása érdekében. Amennyiben ezen tevékenységek, szakmai lépések megfelelően tudnak megvalósulni, azaz a jelenleg létező problémák mentén a korrekció tud érvényesülni, akkor az általános problémák mentén preventív tevékenység is megvalósulhat. A preventív tevékenységek során szintén nagyon fontos szerepe van a szakemberek közötti információ áramoltatásnak, és nagy hangsúlya van a közös gondolkodásnak. A közös gondolkodásban és az információ áramoltatásban a szabad kreatív rendszerben lehetőség van olyan régi elemek újra gondolására, újra strukturálására, mely segíti a meglévő problémák kialakulásának csökkenését, esetleg hosszútávon meg is szüntetheti. Illetve lehetőség van teljesen új, kreatív folyamatok elindítására, mely alternatív lehetőséget biztosít a további együttműködésben, ezáltal a preventív tevékenységek kialakításában is.

Észlelő és jelzőrendszer működtetése a családon belüli bántalmazás, hozzátartozók közötti erőszak esetén

A szakmai anyag az észlelő és jelzőrendszer tevékenységét, munkáját, fejlesztési irányvonalait tekintette át. Az egyeztetésben is kiemelt szerepet kapott - az elmúlt években oly sokat emlegetett és értékváltozáson átesett – családon belüli erőszak és a hozzátartozók közötti bántalmazás témája. A téma adott hosszú évek óta, a hozzá kapcsolódó szemlélet, megoldási keretek, társadalmi megítélés azonban nagyon sokat változott az elmúlt években.

A változásnak egyértelmű pozitív irányvonala a gyakran hangoztatott mondat, hogy aki olyan helyzetbe kerül, ahol bántják, akár „csak” személyi szabadságában korlátozzák, „ne tűrje, s merjen segítséget kérni”. A különböző bántalmazások családon belüli állapota is megváltozott. Már senki nem gondol e dolgokra úgy, hogy ez a „család dolga”, magánügy, ezért nem kell vele foglalkozni, hanem kimondódott, hogy ez közügy és igen, kell foglalkozni a témával, segítséget kell biztosítani a családnak. Elsődleges segítséget a bántalmazottnak kell adni, neki kell fizikai és mentális oltalmat biztosítani, megfelelő feltételeket ahhoz, hogy optimálisan tudjon reagálni az őt ért sérelmekre, sértésekre, bántásokra. A feltételek biztosítása mellett azonban fontos, hogy a bántalmazó is kapjon megfelelő lelki támogatást. Támogatást annak érdekében, hogy az egyértelmű legyen számára, hogy a viselkedése, magatartása nem fenntartható. Az, hogy ami addig volt, nem ismétlődhet akár ugyanazzal a személlyel (legyen az gyermek, fiatal, felnőtt, idős), de más kapcsolatban sem. Ennek érdekében szükséges, hogy a megfelelő szakember megfelelő támogatást tudjon adni e személy(ek)nek is.

A hozzátartozók közötti erőszak megelőzésére szolgáló intézményrendszer és jelzési kötelezettség a 2009. évi LXXII. törvény alapján:

Hozzátartozók közötti erőszaknak minősül:

- a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított:
a méltóságot,
az életet,
a szexuális önrendelkezéshez való jogot,
a testi és lelki egészséget

súlyosan és közvetlenül veszélyeztető tevékenység.

- a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított,
a méltóságot,
az életet,
a testi és lelki egészséget

súlyosan és közvetlenül veszélyeztető mulasztás

A továbbiakban az itt leírtak (teljesség igénye nélkül) együtt jelenítik meg a hozzátartozók közötti erőszak témakörét.

Bántalmazott az a hozzátartozó, akinek a sérelmére a hozzátartozók közötti erőszakot megvalósítják.

Bántalmazó az a cselekvőképes hozzátartozó, aki a hozzátartozók közötti erőszakot megvalósítja, vagy akire tekintettel a hozzátartozók közötti erőszakot más megvalósítja, feltéve, hogy ezzel a bántalmazó egyetért.

A bántalmazás tárgyában kiemelt figyelmet kapnak a gyermekek, életkoruk miatt, ennek alapján gyermeknek kell tekinteni a Polgári Törvénykönyvben (a továbbiakban: Ptk.) meghatározott kiskorút. Kiskorú az, aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be. A kiskorú a házasságkötéssel nagykorúvá válik.

Hozzátartozónak kell tekinteni a Ptk.-ban meghatározott közeli hozzátartozókat és hozzátartozókat, valamint a volt házastársat, a volt élettársat, a bejegyzett élettársat, a volt bejegyzett élettársat, a gondnokot, a gondnokoltat, a gyámot, a gyámoltat.

Közeli hozzátartozó: a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő és a testvér,

hozzátartozó: a közeli hozzátartozó, az élettárs, az egyeneságbeli rokon házastársa, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, és a testvér házastársa.

A hozzátartozók közötti erőszak megelőzéséhez kapcsolódó feladatot látnak el:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a *védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,*
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a *családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, gyermekjóléti szolgálat, gyermekjóléti központ, gyermekek vagy családok átmeneti otthona,*
- a köznevelési intézmény, a szakképző intézmény és a nevelési tanácsadó,
- a gyámhatóság,
- a rendőrség,

- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, alapítványok.

Az előzőekben meghatározott intézmények és személyek kötelesek jelezni a családvédelmi koordinációért felelős szervnek, (jegyző) ha hozzátartozók közötti erőszak veszélyét észlelik.

Az intézményeken túl más is tehet a családvédelmi koordinációért felelős szervnek jelzést, azaz mindenki, aki észleli a bántalmazás tényét függetlenül attól, hogy a bántalmazott hány éves, milyen értelmi és fizikai állapotban van.

Az intézmények, illetőleg a családvédelmi koordinációért felelős szerv a hozzátartozók közötti erőszak megelőzése és a bekövetkezett, hozzátartozók közötti erőszak ártalmainak csökkentése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

Felelősségi szabályok:

A családvédelmi koordinációért felelős szerv kezdeményezi az

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
  - a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, gyermekjóléti szolgálat, gyermekjóléti központ, gyermekek vagy családok átmeneti otthona,
  - a köznevelési intézmény, a szakképző intézmény és a nevelési tanácsadó,
  - a gyámhatóság,
  - a rendőrség,
  - az ügyészség,
  - a bíróság,
  - a pártfogó felügyelői szolgálat,
  - az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
  - a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása
- személynek, illetve szerv alkalmazottjának fegyelmi felelősségre vonását, ha a jelzési és együttműködési kötelezettségnek nem tesz eleget.

A családvédelmi koordinációért felelős szerv feladatai:

- A családvédelmi koordinációért felelős szerv a bántalmazottat kérelmére személyesen meghallgatja. Ebben az esetben a bántalmazó meghallgatására is sor kerül azzal a kitéttel, hogy a bántalmazott kérelmére a bántalmazót és a bántalmazottat külön-külön kell meghallgatni. A bántalmazott kérelmére arról is megfelelően gondoskodni kell, hogy a bántalmazó a személyes meghallgatást közvetlenül megelőző és azt közvetlenül követő időben se léphessen kapcsolatba bántalmazottal.
- A családvédelmi koordinációért felelős szerv a hozzátartozók közötti erőszak, vagy annak veszélye miatt tett jelzés fogadását követően - figyelemmel a hozzátartozók közötti erőszak kiemelkedő súlyára - a bántalmazottat és a bántalmazót személyes meghallgatás érdekében történő megjelenésre hívhatja fel. A bántalmazó és a bántalmazott köteles a családvédelmi koordinációért felelős szerv felhívásában megjelölt helyen és időpontban megjelenni.

- A családvédelmi koordinációért felelős szerv tájékoztatást ad a bántalmazottnak a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható intézkedésekről, a bántalmazottat megillető jogosultságokról, a család és a gyermekek védelmét szolgáló szociális intézményrendszerrel és szolgáltatásokról, valamint arról, hogy a hozzátartozók közötti erőszak miatt helye van-e büntető- vagy szabálysértési eljárás megindításának, továbbá a hamis vád következményeiről. A bántalmazott kérelmére a családvédelmi koordinációért felelős szerv gondoskodik arról, hogy a bántalmazott jogi, egészségügyi, pszichológiai és mentálhigiénés segítséget kapjon.
- A családvédelmi koordinációért felelős szerv tájékoztatást ad a bántalmazónak a hozzátartozók közötti erőszak folytatásának következményeiről.
- A családvédelmi koordinációért felelős szerv tájékoztatja a bántalmazottat és a bántalmazót az igénybe vehető terápiás kezelésekről és más segítségnyújtási, konfliktuskezelő lehetőségekről. Ezek eléréséhez igény szerint segítséget ad.
- A családvédelmi koordinációért felelős szerv a személyes meghallgatáson elhangzottakat jegyzőkönyvbe foglalja és - a bántalmazott akaratának figyelembevételével - megteszi a szükséges intézkedéseket a hozzátartozók közötti erőszak megelőzése vagy megszakítása érdekében.
- A családvédelmi koordinációért felelős szerv az eljárásáról és a feltárt tényekről haladéktalanul tájékoztatja a rendőrséget.
- A bántalmazott kérelmére a családvédelmi koordinációért felelős szerv gondoskodik arról, hogy a bántalmazott jogi, egészségügyi, pszichológiai és mentálhigiénés segítséget kapjon.

Az ideiglenes megelőző és a megelőző távoltartás; általános rendelkezések:

Az ideiglenes megelőző távoltartás, valamint a megelőző távoltartás átmenetileg korlátozza a bántalmazó tartózkodási szabadságát, a tartózkodási hely szabad megválasztásának jogát, szülői felügyeleti jogát, valamint gyermekével való kapcsolattartási jogát.

Akivel szemben ideiglenes megelőző távoltartást, illetve megelőző távoltartást rendeltek el, a távoltartás hatálya alatt köteles

- magát távol tartani a bántalmazottól,
- magát távol tartani a bántalmazott életvitelszerű tartózkodására szolgáló ingatlantól,
- magát távol tartani az ideiglenes megelőző távoltartó határozatban, illetve a megelőző távoltartó határozatban megjelölt más személytől, és
- tartózkodni attól, hogy a bántalmazottal közvetlenül vagy közvetve érintkezésbe lépjen.

Ha a bántalmazott az életvitelszerű tartózkodására szolgáló ingatlant - a használat jogcímétől függetlenül - a bántalmazóval közösen használja, a bántalmazó akkor köteles magát távol tartani a bántalmazott életvitelszerű tartózkodására szolgáló ingatlantól, ha a bántalmazott az ingatlan használatára a szívésségi lakáshasználaton kívül egyéb jogcímmel rendelkezik, vagy a bántalmazóval közös gyermekét neveli.

Az ideiglenes megelőző távoltartó határozat, illetve megelőző távoltartó határozat a bántalmazó más jogszabály vagy szerződés alapján fennálló tartási, valamint a bántalmazottal közösen használt ingatlan fenntartására vonatkozó fizetési kötelezettségeit nem érinti.

Az ideiglenes megelőző távoltartó határozat, illetve megelőző távoltartó határozat meghozatalakor a rendőrség, illetve a bíróság tájékoztatja:

- a bántalmazót a lakóhelyén és környékén igénybe vehető éjszakai szállást nyújtó intézmények helyéről, címéről és az igénybevétel feltételeiről,

- a bántalmazottat a 606/2013/EU rendelet szerinti tanúsítvány kiállításának lehetőségéről és feltételeiről.

Az ideiglenes megelőző távoltartás, illetve a megelőző távoltartás a hatályát veszti, ha a bántalmazó ellen indított büntetőeljárásban a bíróság távoltartást rendel el.

Továbbá a távoltartás intézményével kapcsolatban a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 280. § (2) – (6) bekezdései, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 71. § (2) bekezdés b) pontja.

Az észlelő és jelzőrendszeri tagok közös tevékenységében elengedhetetlen, hogy az észlelt probléma esetén azonnali intézkedést foganatosítson megfelelő szakmai alapossággal. A jelzés megtétele után a közös egyeztetésekben a szakemberekben meglévő tudással eredményes támogatást tudnak biztosítani az érintettnek, aki - a fent írtak alapján - elsődlegesen a bántalmazott, bántalmazásnak, elhanyagolásnak kitett személy, másodsorban a bántalmazó, elhanyagoló egyén. Ezen problémátípusban az észlelést követően minden esetben szükséges intézkedés megtétele. A súlyos, életveszélyes állapotokat előidéző bántalmazás esetén értelemszerűen azonnali jelzés és delegálás történjen pld: egészségügyi ellátó rendszerbe. Abban az esetben, ha a bántalmazás nem okozott súlyos azonnali intézkedést igénylő támogatást, akkor lehetőség van az észlelő szakember által krízisintervenció keretét alkalmazni, melynek célja az egyén megnyugtatása, fizikai állapotának viszonylagos egyensúlyának megteremtése, majd célzott kérdésekkel a rövidtávú célok meghatározása. A krízisben lévő ügyfélnél egyéb célmeghatározás és jövőre irányuló megfogalmazások nem elvárhatók, hiszen a krízis által kialakított állapotban a cél a viszonylagos nyugalom megteremtése.

A bántalmazás tényét a jogszabály is másként kezeli, mely észlelő és jelzőrendszeri szinten is megjelenik, hiszen a zárt adatkezelés tekintetében a bántalmazott, elhanyagolt személyt már azonnal különleges bánásmódban részesíti. Az esetleges költözésnél, lakhely elhagyásánál pedig titoktartási kötelezettség fokozódik, azaz a zárt adatkezelés vonatkozik a lakhelyre, tartózkodási helyre is, hogy a bántalmazó a bántalmazottat ne érje el, ne tudja manipulálni, az esetleges büntető eljárás előtt megváltoztatni a hozzá kapcsolódó érzeteket a történések tekintetében.

Az intézmények, illetőleg a családvédelmi koordinációért felelős szerv a hozzátartozók közötti erőszak megelőzése és a bekövetkezett, hozzátartozók közötti erőszak ártalmainak csökkentése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni, ahogy a szakmai anyag első szakaszában olvasható. Ez azért fontos tény, mert nem másként jár el az észlelő és jelzőrendszeri tag bántalmazás esetén, hanem az esethez igazodva, probléma meghatározása alapján speciális elemeket alkalmazva jár el a szabályozóknak megfelelően.

Fontos és kiemelt intézkedési kötelezettség jelenik meg ezen probléma észlelése estén. Ennek megvalósulása érdekében a felsorolt észlelő és jelzőrendszeri tagoknak kiemelt feladatuk van az észlelés, jelzés, majd együttműködés tekintetében. Ha ennek nem tesznek eleget, akkor komoly következménye lehet az itt leírtak alapján. A bántalmazás megvalósulását követő észlelés és jelzés után a felelősségi szabályoknak megfelelően, a családvédelmi koordinációért felelős szerv kezdeményezi az észlelő és jelzőrendszeri személynek, illetve szerv alkalmazottjának fegyelmi felelősségre vonását, *ha a jelzési és együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget.*

A szabályozókban meghatározott hatósági intézkedés megoldási mód lehet bántalmazás esetén: az ideiglenes megelőző távoltartás, valamint a megelőző távoltartás, amely átmenetileg korlátozza a bántalmazó tartózkodási szabadságát, a tartózkodási hely szabad megválasztásának jogát, szülői felügyeleti jogát, valamint gyermekével való kapcsolattartási jogát. Kevés gyakorlati megvalósulása van, de fontos ezen esetekben a szociális segítő tevékenységben a bántalmazó helyzetének objektív vizsgálata és szükség esetén megtámogatása: lakhatási, anyagi és érzelmi felületen.

A témához szorosan kapcsolódó ágazati jogszabályok, melyek az egyes szakágazatban dolgozóknak ismerniük szükséges a pontos jelzés, érintett személy, család delegálása érdekében:

Egészségügyi alap és szakellátás:

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 42. § (5) bekezdése szerint: „Az egészségügyi alapellátás és szakellátás területén működő egészségügyi szolgáltatók feladataik ellátása során kiemelt figyelmet fordítanak a gyermekek egészségét veszélyeztető tényezők megelőzésére, felismerésére és megszüntetésére, amelynek során a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 11. § (1a) bekezdésében és 17. § (2)-(3a) bekezdésében foglaltak alkalmazásával járnak el.”

Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 24. § (1)-(4) bekezdései szerint: „Az érintett első ízben történő orvosi ellátásakor, ha az érintett 8 napon túl gyógyuló sérülést szenvedett és a sérülés feltehetően bűncselekmény következménye, a kezelőorvos a rendőrségnek haladéktalanul bejelenti az érintett személyazonosító adatait. A kiskorú érintett első ízben történő egészségügyi ellátásakor - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 17. §-ára is tekintettel - az ellátást végző egészségügyi szolgáltató ezzel megbízott orvosa köteles az egészségügyi szolgáltató telephelye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatot haladéktalanul értesíteni, ha feltételezhető, hogy a gyermek sérülése vagy betegsége bántalmazás, illetve elhanyagolás következménye, a gyermek egészségügyi ellátása során bántalmazására, elhanyagolására utaló körülményekről szerez tudomást. Az adattovábbításhoz az érintett, illetve az adattal kapcsolatosan egyébként rendelkezésre jogosult beleegyezése nem szükséges.”

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény 13. § (3) bekezdésének i) pontja szerint: „A védőnői ellátás feladata a gyermekvédelmi jelzőrendszer részeként a gyermek veszélyeztetettségének jelzése a házi orvosnak, házi gyermekorvosnak, a család- és gyermekjóléti szolgálatnak, valamint a Gyvt.-ben meghatározott esetekben hatósági eljárás kezdeményezése, amelynek során a Gyvt. 11. § (1a) bekezdésében és 17. § (2)-(3a) bekezdésében foglaltak alkalmazásával kell eljárni,”

Köznevelés:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 42.§ (3) bekezdése szerint: „A pedagógus, a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazott a nevelési-oktatási intézmény vezetője útján köteles a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 17. § (2) bekezdésében foglaltak szerint - *kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatot nyújtó szolgáltatónál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén* - eljárni. Ebben a helyzetben az adattovábbításhoz az érintett,

valamint az adattal kapcsolatosan egyébként rendelkezésre jogosult beleegyezése nem szükséges.”

Rendőrség:

A hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtásáról kiadott 2/2018. (I. 25.) ORFK utasítás 13.-18. f) pontja szerint:” „ha a családban kiskorú személy is érintett, ennek tényéről a határozatot kiadmányozó az intézkedéstől számított 72 órán belül a bántalmazás helye szerint illetékes szolgáltatót, valamint a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési feladatot ellátó szervezeti elemét írásban értesíti a kiskorú veszélyeztetettségének tényéről szóló adatlap (a továbbiakban: adatlap) megküldésével. Ha a rendőri intézkedés, illetőleg a büntető-, a szabálysértési vagy a közigazgatási hatósági eljárás során kiskorú veszélyeztetettsége állapítható meg, az eljáró rendőri szerv az adatlap megküldésével a veszélyeztetettség megállapítását követő 72 órán belül jelzést ad a bántalmazás helye szerint illetékes szolgáltatónak a Gyvt. 17. § (2) bekezdés a) pontja alapján; a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési feladatot ellátó szervezeti elemének. Ha a hozzátartozók között erőszakkal kapcsolatos eljárás során megállapítható, hogy a kiskorú az eljárásban valótlán tény állított, a Gyvt. 17. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltak szerinti jelzés keretében a nyomozó hatóság vezetője az adatlap megküldésével haladéktalanul hatósági eljárást kezdeményez a gyámhatóságnál és erről a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési feladatát ellátó szervezeti elemét tájékoztatja. A kiskorú súlyos veszélyeztetettsége esetén haladéktalanul, határozattal intézkedni kell a kiskorú ideiglenes hatályú elhelyezéséről. A helyszínen intézkedő rendőr az intézkedésről részletes jelentést készít, amelyet a szolgálat befejezését követően átad a beszámoltató parancsnokának. A jelentésben ki kell térni a megtett rendőri, gyermek- és áldozatvédelmi intézkedésekre. Amennyiben nem kerül sor ideiglenes megelőző távoltartó határozat meghozatalára, akkor a 18. pontban foglaltakra figyelemmel kell a jelentést elkészíteni, különös tekintettel a határozat meghozatalának mellőzését alátámasztó indokokra. A helyszínen intézkedő rendőr jelentését felhasználva a kiadmányozásra jogosult rendőr összefoglaló jelentést készít, amelyben szerepeltetni kell különösen az alábbiakat: a végrehajtott gyermekvédelmi intézkedéseket;”.

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről: Kapcsolati erőszak 212/A. § (1) Aki gyermekének szülője, továbbá az elkövetéskor vagy korábban vele közös háztartásban vagy egy lakásban élő hozzátartozója, volt házastársa, volt élettársa, gondnoka, gondnokoltja, gyámja vagy gyámoltja sérelmére rendszeresen

a) az emberi méltóságot súlyosan sértő, megalázó és erőszakos magatartást tanúsít,

b) a közös gazdálkodás körébe vagy közös vagyonba tartozó anyagi javakat von el és ezzel a sértettet súlyos nélkülözésnek tesz ki,

ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott személy sérelmére rendszeresen követ el

a) a 164. § (2) bekezdése szerinti testi sértést vagy a 227. § (2) bekezdése szerinti becsületsértést, büntett miatt három évig,

b) a 164. § (3) és (4) bekezdése szerinti testi sértést, a 194. § (1) bekezdése szerinti személyi szabadság megsértését vagy kényszerítést, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Kapcsolati erőszak elkövetőjével szemben kitiltásnak is helye van.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény csak magánindítványra büntethető.

Ügyészség:

Az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény 2. § (1) bekezdésének j) pontja szerint: „Az 1. § szerinti feladatok teljesítése érdekében az ügyészség kiemelt figyelmet fordít a kiskorúak

által és sérelmükre elkövetett bűncselekmények üldözésére, a fiatalkorúak ellen indult szabálysértési és büntetőeljárás különös szabályainak betartására, törvényben meghatározott esetekben közreműködik a kiskorúak jogainak érvényre juttatásában és eljárást kezdeményez a szükséges gyermekvédelmi intézkedések megtétele érdekében,”

Szabálysértési ügyekkel kapcsolatban:

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény:

27/A. § (8) bekezdése szerint: „A fiatalkorúval szemben kiszabott szabálysértési elzárás büntetés végrehajtásának felfüggesztéséről, illetve a szabálysértési elzárás büntetés foganatosításáról értesíteni kell a fiatalkorú védelembe vétele esetén az ügyében eljáró gyámhatóságot, és - ha a fiatalkorú megelőző pártfogás alatt áll - a gyámhatóság útján a megelőző pártfogót.”

134. § (6) - (6a) pontjai szerint: „Ha az eljárás alapján a szabálysértési hatóság indokoltnak tartja, a fiatalkorú védelembe vételét kezdeményezheti az erre hatáskörrel rendelkező szervnél. Elzárással is sújtható szabálysértés elkövetése miatt eljárás alá vont fiatalkorú, vagy elzárással is sújtható szabálysértési tényállást megvalósított gyermekkorú esetében a szabálysértési hatóság, az előkészítő eljárást lefolytató szerv, vagy a bíróság a fiatalkorú, illetve gyermekkorú védelembe vételét kezdeményezi az erre hatáskörrel rendelkező szervnél.”

139. § (3) bekezdése szerint: „A szabálysértési elzárás végrehajtásáról, valamint a tizennegyedik életévét betöltött kiskorú gyermekét egyedül nevelő szülővel, gyámmal szemben elrendelt szabálysértési elzárás esetén a gyámhatóság értesítéséről az elkövető lakóhelye, tartózkodási helye, ennek hiányában az elkövetés helye szerint illetékes általános szabálysértési hatóság gondoskodik.”

Pártfogó felügyelő:

A Pártfogó Felügyelői Szolgálat tevékenységéről szóló 8/2013. (VI. 29.) KIM rendelet 19/K. § (1) bekezdése szerint: „A megelőző pártfogás végrehajtása során a gyermekkorú vagy fiatalkorú bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségének csökkentése érdekében a megelőző pártfogó felügyelő, a család- és gyermekjóléti központ esztendőszere, valamint a gyermekvédelmi gyám, a gyermekotthon kölcsönös tájékoztatás mellett, együttműködve jár el.

Áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervek:

A bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény:

16. § (5) bekezdése szerint: „Az áldozatsegítő szolgálat a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése céljából a nyilvántartásban szereplő adatokról, az áldozattá válás körülményeire, illetve a kiskorú veszélyeztetettségére utaló adatokról a gyermekjóléti szolgálatoknak, illetve az eljáró gyámhatóságnak tájékoztatást ad.”

43. § (2) bekezdése szerint: „Az áldozatsegítő szolgálat abban az esetben, ha munkája során kiskorú veszélyeztetettségéről szerez tudomást, haladéktalanul jelzi azt a kiskorú tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatnak. A kiskorút súlyosan veszélyeztető ok fennállása esetén az áldozatsegítő szolgálat a jelzéssel egyidejűleg hatósági eljárást kezdeményez. Ha az áldozatsegítő szolgálat hozzátartozók közötti erőszak veszélyét észleli, köteles jelzést tenni a családvédelmi koordinációért felelős szervnek.”

Jegyző:

A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet 1/A. §-a szerint: „A Kormány a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távöltartásról szóló törvény

szerinti családvédelmi koordinációért felelős szervként a települési önkormányzat jegyzőjét jelöli ki.”

Gyermekjogi, betegjogi és ellátottjogi képviselő:

Az Integrált Jogvédelmi Szolgálatról szóló 381/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 2. § (1) – (5) bekezdései szerint: „ A Szolgálat látja el az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 30. § (1) bekezdése szerinti szervezet feladatait, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 94/K. § (3) bekezdése szerinti szervezet feladatait, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 11/A. § (4) bekezdése szerinti szervezet feladatait, a betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselők (a továbbiakban együtt: jogvédelmi képviselők) nyilvántartásával (a továbbiakban: nyilvántartás) kapcsolatos feladatokat.

A Szolgálat hivatalból jár el, ha tudomására jut olyan tény, körülmény, intézkedés vagy mulasztás, amely súlyos és a beteg-, ellátott-, illetve gyermekjogokat érintő jelentős jogsérelmet okozhat.

Ha az ügy nem tartozik a Szolgálat hatáskörébe, erről a panaszt értesíteni kell. Az értesítés tartalmazza az ügyben hatáskörrel rendelkező szerv megnevezését is.

A (2) és (3) bekezdés szerinti eljárás esetén a Szolgálat tájékoztatást kérhet, javaslatot tehet intézkedés megtételére, illetve az adott ügygel kapcsolatos jogszabály tartalmára vonatkozóan, valamint az eljárásban részt vevő más szerv részére ajánlást fogalmazhat meg.

Az ajánlásban érintett szerv a Szolgálat által meghatározott határidőn belül, de legkésőbb harminc napon belül tájékoztatja a Szolgálatot az ajánlással kapcsolatos észrevételeiről.

Családon belüli bántalmazás, hozzátartozók közötti erőszak esetén tehát az észlelő és jelzőrendszeri tagok intézkedési kötelezettsége a speciális helyzet miatt kiemelt fontosságú. A mérlegelés csak abban jelenhet meg, hogy azonnali intézkedés szükséges, vagy időben pár napos határidő lehetséges. Az észlelést követő jelzést azonnal követnie kell a tagok kooperatív együttműködése a bántalmazott védelmében és a bántalmazó bántalmazott magatartásának ismétlődésének elkerülése érdekében.

Összefoglalás

Az Ágazatközi Egyeztetés folyamata 2022. február hónapban nagy reményekkel indult. A nagy reményeket nagy gondolkodások váltották, mert a résztvevő szakemberek a találkozások során rájöttek, hogy az egyeztetésben nagyon hangsúlyos szerepet kap a mindenki irányába megvalósuló értő figyelem. Ennek kapcsán sok közös pontot állapítottak meg a szakmai anyagok használatában, az érték, amit képvisel a szakmai anyag is, a közös felelősségvállalás fontossága, azaz az együttműködés magas szintjének elérése hosszútávon.

Az észlelő és jelzőrendszer működtetésében - az anyagban megtalálható kompetenciák közül - az egyik legfontosabb a tudatosság. A tudatosság alkalmazásával lehetőség nyílik az észlelés objektív megteremtésére, a jelzés tényszerű és pontos leírására, majd megfelelő helyre történő továbbítására és az együttműködésben a szakemberekkel történő munka során a szakmai elemek tudatos használatára, körültekintésre az eredményesség és a rászoruló segítése érdekében.

Az észlelő és jelzőrendszer egészét nézve minden tagnak tudatosítania kell, hogy nem egyedül kell a rászorulóval, az ügygel foglalkoznia, szakmai megoldást találnia rá. Nem egyedül, mert a jogszabályokban előírt rendszer felállt, a protokollok és egyéb módszertani útmutatók alapján

megfelelően működtetett rendszerben a különböző szakágazatok közös gondolkozása teszi lehetővé az eredményes, professzionális támogatás nyújtását, melyben a szakemberek hivatástudata pozitív előjellel tud megjelenni. Az előírt szakmai elemek szervezésével, vagy abban való részvételével az általános információk ismerete tud elmélyülni. Ilyen szakmai elemek: a szakmaközi megbeszélések, vagy az éves tanácskozások településszinten, és a különböző szakmai fórumok. Az általános ismereteken túl ezen szakmai szerveződések lehetőséget adnak a személyes kapcsolódások kialakítására, a szakmai egyeztetések későbbi megalapozottságára. Az általános egyeztetéseken túl, a jogszabályok és a szakmai szabályozók lehetőséget adnak arra vonatkozóan, hogy az egyes esetekben ismerettel rendelkezzen minden szakember, hogy milyen más szakágazatok képviselői jelennek meg az egyes személyek, családok életében. Lehetőség arra, hogy tudomást szerezzen olyan háttérinformációkról, gondokról, eseményekről, melyek nélkül nem lehet az esetet megfelelően kezelni, a problémára nem lehet ezek ismerete nélkül adekvát megoldást találni. A közös szakmai elemzések lehetővé teszik a megoldás során a feladatok meghatározását, pontos folyamatainak leírását, felelősök meghatározását és a határidők hozzárendelését. Ezen szakmai elemek: az esetkonzultációk, esetmegbeszélések, esetkonferenciák. Minden tag felelőssége és érdeke is ezen szerveződések kezdeményezése, vagy abban való részvétele.

A munkacsoport egyeztetésénél meghatározódott, hogy a napjainkban ugrásszerűen elindult informatikai fejlesztés az észlelő és jelzőrendszer tekintetében az eredményességet és a gyorsaságot fokozza. Az elektronikai felületek közös használata lehetővé teszi a gyors és pontos információ áramlást, a szakemberek közötti jelzések aktív megvalósulására és a közös pontok, egyeztetések hatékonyságában is kiemelkedő szerepet kap a fentebb említett KENYSZI és GYVR felületek alkalmazása. Mindenképpen fontos az ezirányú fejlesztések fenntartása, a szakemberek képzése ezen területen és az összehangolt munka az elektronikus felületek megfelelő kitöltésének tekintetében.

Az ágazatközi munkacsoport tagjainak egyértelmű megélése, hogy a rendszerben való gondolkozás a közösség erejével sokkal hatásosabb és eredményesebb, mint azt gondolni lehetett volna.

Fejlesztési irányvonalak. A munkacsoport tagjai az eredményesebb működtetés érdekében, az alábbi szakmai javaslatokat fogalmazza meg:

Munkacsoport által megjelölt lehetséges fejlesztési irányvonalak

- **Képzések:** Speciális eszközök alkalmazásával képzések szervezése, melyben szempont kell legyen a rendszeresen tervezett, szervezett képzés: ágazatokon belül és ágazatonként közösen, a képzés során a szemléletváltás nem csak lehetőséget szükséges kapjon, hanem szükségszerűen bekövetkezik. Lényeges szerepet kell kapjanak a képzések a felsőoktatásban a jövőbeli jelzőrendszeri tagok részére. Képzések tekintetében elsődleges feladat, hogy legyen közös szakmai álláspont, fontos az észlelő és jelzőrendszeri tagok közös szakmai nyelvének kialakítása, melyben az észlelés, jelzés és együttműködés ugyanazt jelenti a különböző ágazatok munkatársainak, figyelembe véve az egyes területek sajátosságait - más szempontok, más szakmai irányvonalak meghatározásával. Az alábbiakban feltüntetett javaslatban és a képzés kialakításakor fontos

azonosság kell legyen, a jelenlegi rendszer szemléletváltása, szakmai kompetenciák meghatározása, közös felületek, célok hangsúlyozása tekintetében. A képzés kialakítása során lehetséges ütemezés: képzés minden szakmának külön – külön (meghatározott tematikával), melyeket a jogszabály nevesít, majd közös képzés szervezése (meghatározott tematikával), amikor a különböző ágazatok szakemberei közösen képződnek. A képzésben a meghatározott tematika azért szükséges, hogy azonos legyen és a saját szakmai alapok hangsúlyozódjanak, mely során lényeges még az érvényes jogszabályok ismeretének átadása. Ezt követően a közösen dolgozó szakmaterületek képviselői közös képzési napokon vennének részt, melyben az ismeretanyag – közös felületeinek – rövid áttekintése után cél a közös gondolkodás kialakítása: szituációs feladatok megoldásával, közös, párbeszédet képező feladatok adásával. A képzés anyagának kialakításában szerepet kell kapjon az élményszerűség és a tudatosság.

- Szociális szektorban mentor rendszer felállítása a változások követhetősége és a szakemberek folyamatos felkészítése érdekében. Mivel a jogszabály az elsődleges feladatokat a szociális szakemberekhez rendeli, ezért a legbiztosabb szakmai ismerettel, szakmai háttér támogató rendszerrel a szociális ágazatnak kell rendelkeznie. Célta képezni a javaslat alapján mentorok felkészítése a tekintetben, hogy megfelelő információval, ismerettel, tudásbázissal, készségekkel rendelkezzenek, melynek birtokában megyei szinten telefonos és/vagy elektronikus felületen tudnának napi szinten információt, ismereteket, közös gondolkodást biztosítani a terepen dolgozó szakembereknek, kiemelten az egyszemélyes család – és gyermekjóléti szolgáltatásokban. Ezen túlmenően meghatározott formában – előre kidolgozott rendszerben – információt adna át az új kollégáknak képzés formájában, majd a már régóta dolgozóknak, azaz képzéseket szerveznének a fent kapcsolódó képzési rendszernek megfelelően.
- Krízisbizottság kialakítása, felállítása, rendszeres egyeztetésének feltételeinek megteremtése járási/megyei szinten. Elsősorban a járási szinten történő kialakítását javasolják ezen szakmai anyag szakemberei, mert a nagy területi átfedés miatt a szakemberek rendszeres egyeztetése könnyebben tud megvalósulni. Ugyanakkor a megyei szint is szervezhető az elektronikus felületek használatának fejlődése alapján. A krízisbizottság felállításának, majd rendszeres egyeztetésének kettős célja lehet: 1. az egyes kritikus esetek (szülő és/vagy gondozó személy súlyos egészségügyi állapotromlása, esetleges halála esetén, súlyos bántalmazás, rendkívüli baleset, mely befolyásolja a lakhatást stb.) egyeztetése, ezen helyzetek megoldásának minél eredményesebb, ágazati szakemberek szakmai tapasztalatait összesítő szakmai döntések kialakítása. 2. Célja lehet még, a mindennapi gyakorlatban felmerülő esetek, szakmai feladatok egyeztetése, szakemberek kapcsolódásának értékelése és általános észrevételek, következtetések levonása a gyermekek, felnőttek és idősek védelme érdekében. A krízisbizottság tagjai ennek alapján a különböző ágazatokban dolgozó szakemberek - mint védőnők,

bölcsődei gondozók, oktatási területen dolgozó szakemberek (pld: óvodapedagógus, pedagógus, fejlesztőpedagógus stb.), szociális munkások, orvosok, rendőrök, bírák, ügyészek, pártfogó felügyelők, idős ellátásban dolgozó szakemberek (pld: házi segítségnyújtók), mentális problémák területén dolgozók, vagy pszichiátriai ellátásban dolgozó szakemberek (pld: közösségi pszichiátriai ellátás munkatársa, pszichiáter szakorvos, pszichológus) stb. Lényeges kritérium, hogy az 1. pontban megfogalmazott cél megvalósítása érdekében olyan szakemberek legyenek tagjai a bizottságnak, akik rendszeres időközönként - adott esetben 48 órán belül – mozgósíthatók legyenek. A 2. pontban megfogalmazott cél megvalósítása érdekében pedig negyedéves egyeztetés valósuljon meg a felmerülő esetek feldolgozása érdekében. Ez utóbbi esetben fontos tény, hogy alapos előkészítő munka szükséges az eredményes tanácskozás érdekében. Az első pontban megfogalmazott cél érdekében: krízisbizottság felállítása a kisebb közigazgatási szinten gyorsabb és hatékonyabb lehet – szakemberek megjelenését tekintve, akik az eset rövid ismertetése után átbeszélnek a szükséges teendőket, szakmai útvonalakat, irányt mutatva az esetgazdának. Lényeges szerep és kiemelt feladat a krízisbizottság moderátor/facilitátor szerepe, mert az elhúzódó, nem keretezett ülések értelmét veszítik és a szakemberek rövid időn belül elveszítik szakmai energiájukat az egyes esetek egyeztetésekor. A 2. cél esetében a moderátor/facilitátor munkája mellett lényeges - a fent már említett - alapos előkészület, melynek részleteit a bizottság tagjainak az ülés előtt ismernie szükséges.

- Országos ágazatközi munkacsoport felállása és évi két alkalommal történő egyeztető tárgyalásának kialakítása (Észlelő és jelzőrendszer működési tapasztalatainak összegzése, elemzése, együttműködési koordináció fejlesztése, szakmai lépések megfogalmazása a közös feladatok végzésének szempontjából, képzési programok kialakítása, majd fejlesztése, jogszabály alkotási javaslatok megfogalmazása. Egyik célja: a jogszabályok jogharmonizációjának megvalósítása kiemelten az ágazati jogszabályok tekintetében is, azon területek/ágazatok mozgósítása, akik 2022. I. félévében nem vettek részt az egyeztetésben).
- Protokollok újragondolása, új írása rászoruló személyek és idők tekintetében a gyermekekre vonatkozó protokoll alapján. Mielőbb szükséges a felnőttek és az idők tekintetében végiggondolni és a korrekt, jól megszerkesztett eljárásrendet kidolgozni az észlelő és jelzőrendszer tekintetében. Lényeges feladat ez az egységes működtetés kialakítása érdekében és azért, hogy a szakemberek megfelelő rálátással tudják működtetni az észlelő és jelzőrendszert bármely életkorú rászoruló esetében, azaz hatékony szakmai segítséget tudjanak nyújtani az egyes probléma helyzetekben.

Felhasznált jogszabályok

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény

A bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény

A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény

Az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

A gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról szóló 235/1997. (XII. 17.) Korm. rendelet

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet

A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet

A Pártfogó Felügyelői Szolgálat tevékenységéről szóló 8/2013. (VI. 29.) KIM rendelet

A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről szóló 415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet

Integrált Jogvédelmi Szolgálatról szóló 381/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet

2013. június 12-i 606/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

A hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtásáról kiadott 2/2018. (I. 25.) ORFK utasítás

Kapcsolódó irodalomjegyzék, szakmai anyag

Forgács József – A társas érintkezés pszichológiája – Kairosz, ISBN 963 9137 71 5

Eliot R. Smith – Diane M. Mackie – Szociálpszichológia – Osiris Kiadó, Budapest 2004. ISBN 963 389 595 2

Szöllősi Gábor: A társadalmi problémák (konstrukcionista) elméletének alapjai - Lektor: Kelemen Gábor Dr. Szöllősi Gábor, 2012 ISBN 978-963-08-3617-3 - Könyvműhely.hu

Az észlelő és jelzőrendszer az AJB vizsgálatokat (főleg: AJB-2227/2010.) Ezekről átfogó előadása volt a MACSGYOE 2015 konferencián dr. Györffy Zsuzsának http://www.macsgyoe.hu/hirek/konferenciak_rendezyenyek/2015-10-16/macsgyoe_xxiv_orzagos_konferencia_anyagai.html

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

EFOP-1.9.4-VEKOP-16-2016-00001

„A SZOCIÁLIS ÁGAZAT MÓDSZERTANI ÉS INFORMÁCIÓS RENDSZEREINEK MEGÚJÍTÁSA” C. KIEMELT PROJEKT

1. számú melléklet
ÉSZLELÉS STRUKTÚRÁJA

